

Nieuw bewijs voor de oorsprong van druiventeelt

Nieuw genetisch bewijs toont aan dat de wijnstok op twee locaties werd gedomesticeerd, en wel 3000 jaar eerder dan eerder werd gedacht

Een belangrijke, grote studie waarbij 89 onderzoekers van 23 verschillende instellingen betrokken waren, heeft het verhaal over de oorsprong van wijnstokken veranderd. Het artikel van Yang Dong en collega's, gepubliceerd in het toonaangevende tijdschrift Science, laat zien dat in plaats van dat de wijnstok één domesticatiecentrum had - voorheen werd gedacht dat het de zuidelijke Kaukasus was (het huidige Georgië, Armenië en Azerbeidzjan) zo'n 8000 jaar geleden - er twee gelijktijdige domesticatiegebeurtenissen 11.000 jaar geleden, met een in het nabije oosten (de Levant; het huidige Israël, Palestina, Libanon en Jordanië) en de andere in de Kaukasus.

Maar dit is het echt interessante deel: de gedomesticeerde wijnstokken uit de Levant vonden hun weg naar het westen met menselijke populaties en door een reeks introgressies (toevallige kruising met wilde wijnstokken) in Europa gaven ze aanleiding tot de *Vitis vinifera*-variëteiten die tegenwoordig op grote schaal worden verbouwd. De gedomesticeerde wijnstokken uit de Kaukasus, waarvan tot nu toe werd gedacht dat ze de voorlopers waren van wijndruiven wereldwijd, gaven aanleiding tot de variëteiten die momenteel in Georgië en Armenië worden verbouwd, en zijn behoorlijk verschillend van oorsprong, hoewel vergelijkbare selectieve druk die gepaard gaat met domesticatie beide wijngroepen ertoe heeft gebracht druiven gedeelde kenmerken.

Ze konden deze opsplitsen in 4 wilde groepen en 6 viniferagroepen (West-Aziatische tafeldruiven, Kaukasische wijndruiven, Muscat-tafel- en wijndruiven, Balkanwijndruiven, Iberische wijndruiven en West-Europese wijndruiven).

De wilde wijnstokken van *V. sylvestris* werden ongeveer 500.000 jaar geleden door ijstijden in twee populaties gesplitst: westelijk en oostelijk. Vervolgens splitste de laatste glaciële opmars het oostelijke ecotype van *sylvestris* in twee groepen, die elk aanleiding gaven tot domesticatiegebeurtenissen, 1000 km uit elkaar en tegelijkertijd 11.000 jaar geleden. Eén bevond zich in het nabije oosten (de Levant; CG1 voor 'gecultiveerde druif 1'), en één bevond zich in de Kaukasus (CG2).

Eerdere studies uit de archeologie en wat beperkt genetisch werk hadden gesuggereerd dat de Georgisch/Armeense CG2-variëteiten de eerste gedomesticeerde waren en vervolgens aanleiding gaven tot de druivensoorten die tegenwoordig op grote schaal worden verbouwd, samen met de neolithische verspreiding van de landbouw naar Europa. Maar deze nieuwe resultaten tonen aan dat de CG2-cultivars voornamelijk beperkt waren tot beide zijden van het Kaukasusgebergte, met een relatief beperkte verspreiding in het Karpatenbekken. Deze domesticatie speelde een vrij ondergeschikte rol bij de diversificatie van wijnstokken. De bestaande Georgische variëteiten verschillen nogal van de meeste westerse variëteiten.

Ter vergelijking: de CG1-domesticatie, die aanvankelijk bedoeld was voor tafeldruiven voor consumptie en niet voor het maken van wijn, had uiteindelijk een enorme invloed op de moderne wijnwereld. Vanuit de Levant verspreidden deze gedomesticeerde *V. vinifera*-druiven zich oostwaarts door Centraal-Azië naar India en China, langs de Inner Asian Mountain Corridor (een reis die door andere gewassen wordt gemaakt). En ze verspreidden zich noordwaarts naar de Kaukasus over het Zagros-gebergte, en vervolgens noordwestelijk door Anatolië naar de Balkan. En ze verspreidden zich ook westwaarts over de Noord-Afrikaanse kust. Het belangrijkste voor wijn was dat ze ook naar Iberia en West-Europa reisden.

'Deze resultaten zetten ons ertoe aan om het verhaal van de domesticatie van wijnstokken te heroverwegen, vooral in termen van waar onze wijn vandaan kwam', zegt professor Robin Allaby van de Universiteit van Warwick, waar hij aan het hoofd staat van een groep die zich bezighoudt met de evolutie en domesticatie van planten. 'Vroeger dacht men dat het maken van wijn vooral uit de zuidelijke Kaukasus kwam. Deze studie toont echter aan dat er tegelijkertijd ongeveer 1000 km uit elkaar lagen, en onze wijn is eigenlijk afkomstig van druivenrassen die in het Nabije Oosten werden gedomesticeerd om te eten in plaats van wijn. Toen die druiven echter naar Europa kwamen, kruisten ze met lokale wilde druiven, waardoor kleinere, minder zoete druiven met dikkere schil ontstonden die niet zo goed waren om te eten, maar eigenlijk geweldig om wijn van te maken. Het kan een toevallige ontdekking zijn geweest. Het grootste deel van ons wijnerfgoed komt uit die lijn.'

Wil je meer weten: hier is de [link](#)